

Sygn. akt III AUa 906/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.)
Sędziowie	sędzia Elżbieta Czaja sędzia Małgorzata Pasek
Protokolant: st. prot. sądowy Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2019 r. w Lublinie

sprawy L. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji L. M.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 9 sierpnia 2018 r. sygn. akt VIII U 498/18

oddala apelację.

Elżbieta Czaja Małgorzata Rokicka-Radoniewicz Małgorzata Pasek

III AUa 906/18

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 20 grudnia 2017 roku odmówił L. M. prawa do emerytury pomostowej. Organ rentowy stwierdził, że wnioskodawca udowodnił 14 lat, 11 miesięcy i 4 dni pracy w warunkach szczególnych przed dniem 1 stycznia 1999 roku, zaś po dniu 1 stycznia 2009 r. nie pracował w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r.

o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 664 ze zm.). Nie spełnia zatem warunków do nabycia emerytury pomostowej, zarówno wskazanych w art. 4 jak i w art. 49 tej ustawy.

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Lublinie wniósł L. M., podnosząc, że wykonywał pracę w warunkach szczególnych przy poszukiwaniu ropy naftowej i gazu ziemnego, co stanowi prace wymienione w wykazie A dział XIV poz. 24 Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Po dniu 1 stycznia 2009 r. dalej wykonywał tego rodzaju prace. W ocenie wnioskodawcy wykonywanie prac wskazanych w Rozporządzeniu przez okres 15 lat jest wystarczające do uzyskania emerytury pomostowej.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 9 sierpnia 2018 roku oddalił odwołanie. Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca L. M., ur. (...), w dniu 17 listopada 2017 r. złożył wniosek o emeryturę pomostową, dołączając do wniosku świadectwo pracy w warunkach szczególnych, potwierdzające, że w okresie zatrudnienia w (...) S.A. w T. od 1 września 1992 r. do 14 kwietnia 2008 r. wykonywał stale

i w pełnym wymiarze czasu prace wiertnicze, hydrogeologiczne i geodezyjne przy poszukiwaniu surowców i wody, wymienione w wykazie A dział XIV poz. 24 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze /Dz.U. nr 8 poz.43/ a nadto świadectwo pracy w warunkach szczególnych, potwierdzające, że prace takie wykonywał stale i w pełnym wymiarze w okresie zatrudnienia w (...) S.A. także od 15 kwietnia 2008 r. do 30 czerwca 2008 r.

Sąd ustalił, że L. M. był zatrudniony w (...) S.A. w T., będącej następcą prawnym (...) od 3 listopada 1989 r. do 24 kwietnia 2015 r. Początkowo pracował jako monter urządzeń elektronicznych, zaś od 1 stycznia 1991 r. jako inżynier operator a następnie inżynier elektronik, elektronik-operator, samodzielny inżynier elektronik, operator (...), samodzielny inżynier operator, kierownik produkcji, samodzielny inżynier elektronik, ponownie kierownik produkcji, asystent kierownika projektu, ponownie kierownik produkcji, kierownik zmiany, od 15 kwietnia 2008 r. jako p.o. kierownika grupy sejsmicznej, następnie jako kierownik grupy sejsmicznej, kierownik zmiany, kierownik grupy i specjalista ds. projektów sejsmicznych. Nazwy stanowisk ulegały zmianie bo wnioskodawca otrzymywał zróżnicowane zadania - raz kierował ludźmi a innym razem zajmował się techniką. Wszystkie czynności były wykonywane w terenie, ponieważ L. M. pracował w grupie sejsmicznej poszukującej złóż ropy naftowej i gazu.

Wnioskodawca jako monter urządzeń elektronicznych naprawiał wiązki geofonowe i kable w bazie terenowej w R.. Gdy został inżynierem operatorem to nadzorował kilkudziesięciu ludzi, którzy rozwijali kable i wiązki geofonowe oraz serwisowali ten sprzęt. Zadaniem wnioskodawcy był wtedy nadzór nad tymi osobami i organizacja pracy. Odpowiadał za sprzęt personalnie, dzielił premie, rozliczał prace brygadzystów. Prowadził odrębną dokumentację. Prace biurowe zajmowały mu około 1 godziny dziennie. W zimie wnioskodawca pracował ok. 8 godzin a latem do 13 godzin albo więcej, gdy na przykład była awaria. W okresie gdy L. M. był kierownikiem, zajmował się przygotowaniem miejsca bazowania, produkcją, wykonaniem akwizycji danych sejsmicznych i wypłatą odszkodowań rolnikom, właścicielom posesji i wszystkimi innymi sprawami urzędowymi. Zakres jego obowiązków wynikał z pełnomocnictwa udzielonego mu w dniu 28 sierpnia 2008 r. Wnioskodawca w tym okresie także pracował w terenie - wykonywał zwiad terenowy, musiał określić obrys terenu, ustalić jakie występowały tam przeszkody a szczególnie przejścia przez drogi gminne, powiatowe, wojewódzkie i krajowe. Z reguły był w terenie z kierowcą, albo kolegą elektronikiem, który określał sprawy techniczne lub z inspektorem BHP. Rolą wnioskodawcy była organizacja pracy i kontrola. L. M. planował co jest do zrobienia danego dnia a następnego dnia rano rozliczał pracowników. Przebywał w biurze w terenie oraz na interwencjach np. gdy jakiś właściciel protestował, co do wejścia na jego teren. Występowało wówczas zagrożenie zdrowia bo np. wchodził rolnik i groził kijem. Pracownicy, którymi kierował wnioskodawca, pracowali przy rozkładaniu i zwijaniu kabli, wiązek geofonowych, co można określić serwisowaniem. Od 1 stycznia 2009 r. wnioskodawca dalej pracował w (...) jako kierownik zmiany, kierownik grupy i specjalista ds. projektów sejsmicznych. Były to w dalszym ciągu prace przy poszukiwaniu ropy naftowej i gazu, związane z poszukiwaniem surowca a nie jego wydobywaniem. Pracodawca nie zgłosił wnioskodawcy do Funduszu Emerytur Pomostowych i nie odprowadzał składek na ten fundusz, ponieważ prace te nie były wymienione w załączniku do ustawy o emeryturach pomostowych

Sąd Okręgowy orzekł, że zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2008 r., nr 237, poz. 1656, ze zm.) prawo do przedmiotowego świadczenia przysługuje osobie, która spełnia łącznie następujące warunki:

urodziła się po dniu 31 grudnia 1948 r.;

ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;

osiągnęła wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;

ma okres składowy i nieskładowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5 – 9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;

przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywała prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 powołanej ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;

po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywała pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 powołanej ustawy;

nastąpiło z nią rozwiązanie stosunku pracy.

Z ustaleń Sądu wynika, że po dniu 31 grudnia 2008 r. wnioskodawca nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej. Nie spełnia zatem warunku, określonego w art. 4 pkt 6 ustawy. Prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 powołanej ustawy zostały wymienione enumeratywnie w załączniku nr 1 do ustawy.

W pkt. 26 tego załącznika wskazano, że pracami w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy pomostowej są wyłącznie prace bezpośrednio przy obsłudze urządzeń wiertniczych i wydobywczych przy poszukiwaniu złóż ropy naftowej lub gazu ziemnego.

Podkreślenia wymaga, że przepisy prawa operują pojęciem pracy w warunkach szczególnych w dwóch znaczeniach: w rozumieniu wymienionego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) oraz w rozumieniu ustawy pomostowej. Ustawa ta bardzo ograniczyła katalog prac wykonywanych w warunkach szczególnych w stosunku do powołanego rozporządzenia. Jeżeli chodzi o prace przy poszukiwaniu złóż gazu ziemnego i ropy naftowej, jakie wykonywał L. M., to w wykazie A działu XIV poz. 24 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

wymienione są „prace wiertnicze, hydrogeologiczne i geodezyjne przy poszukiwaniu surowców i wody, wymienione w wykazie A”. Z kolei ustawa pomostowa w pkt. 26 załącznika nr 1, jako prace w warunkach szczególnych uznaje wyłącznie „prace bezpośrednio przy obsłudze urządzeń wiertniczych i wydobywczych przy poszukiwaniu złóż ropy naftowej lub gazu ziemnego”.

O ile zatem L. M. przez cały okres zatrudnienia w (...) SA wykonywał prace szczególne w rozumieniu analizowanego rozporządzenia to nigdy nie stanowiły one pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych.

Skoro nie wykonywał po dniu 31 grudnia 2008 r. prac szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych nie spełnia warunku określonego w art. 4 pkt. 6 tego aktu prawnego.

Ustawa ta przewiduje jeszcze jeden sposób nabycia prawa do emerytury pomostowej, dla osób które po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywały pracy

w warunkach szczególnych w rozumieniu tego aktu. Wnioskodawca nie spełnia jednak także tych warunków.

Zgodnie z treścią art. 49 tej ustawy prawo do emerytury pomostowej przysługuje także osobie, która:

po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;

w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Analiza przesłanek wynikających z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych wskazuje, że emeryturę pomostową może także nabyć osoba która na dzień 1 stycznia 2009 r. legitymowała się 15 letnim okresem pracy w warunkach szczególnych, jednakże w rozumieniu ustawy pomostowej.

Najlepiej wyjaśnił to Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 25 października 2016 r. II UK 373/15: „jak już powiedziano, osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową, która po dniu 31 grudnia 2008 r. nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do tej emerytury jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11, OSNP 2013 nr 5-6, poz. 62, z dnia 22 lipca 2013 r., III UK 106/12, czy z dnia 4 grudnia 2013 r., II UK 159/13)” .

Błędne jest zatem stanowisko wnioskodawcy, który uważa, że do uzyskania emerytury pomostowej wystarczające jest zakwalifikowanie jego pracy tak przed dniem 31 grudnia 2008 r. jak i po tej dacie do prac szczególnych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Wnioskodawca ukończył natomiast wiek 60 lat, uzyskał ogólny staż ubezpieczeniowy wynoszący ponad 25 lat oraz w ocenie Sądu legitymuje się 15 letnim okresem pracy w warunkach szczególnych na dzień wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych (1 stycznia 2009 r.) w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Nie wykonywał jednak pracy w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych w żadnym okresie czasu. Wnioskodawca może w związku z tym jedynie rozważyć złożenie wniosku o rekompensatę, o jakiej mowa w art. 2 ust. 5 ustawy o emeryturach pomostowych.

Od tego wyroku apelację wniósł wnioskodawca L. M. zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucał błąd polegający na przyjęciu uzasadnienia pracodawcy w sprawie charakteru pracy w okresach od 1 do 6 września 2008 roku i od 10 do 31 grudnia 2008 roku jako okresów pracy w warunkach szczególnych wymienionych w wykazie A Dziale IV rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku. Wnosił o uznanie tych okresów jako okresów pracy w warunkach szczególnych wymienionych w wykazie A dziale IV rozporządzenia Rady Ministrów ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna i nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny nie stwierdza zarzucanego naruszenia prawa procesowego przez błędne ustalenia okresów pracy w warunkach szczególnych. Jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy cytowana ustawa o emeryturach pomostowych ograniczyła prawo do uzyskania świadczenia do osób urodzonych po dniu 31 stycznia 1948 r., które prace w

szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze rozpoczęły przed dniem 1 stycznia 1999 r. zawężając katalog prac traktowanych jako praca w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Jak prawidłowo ustalił Sąd Okręgowy wnioskodawca spełnił wymienione w art.4 pkt.1 -5 oraz 7 ustawy warunki nabycia prawa do emerytury pomostowej - urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r., ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący, co najmniej 15 lat; osiągnął wiek 60 lat, ma 25 letni okres składkowy i nieskładkowy, przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy, natomiast nie został spełniony warunek wymieniony w punkcie 6, albowiem wnioskodawca po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy. Z unormowania tego wynika, że przy nabywaniu prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 ustawy uwzględnieniu podlegają przypadające przed dniem 1 stycznia 2009 r. okresy pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy emerytalnej, jednakże dotyczy to wyłącznie sytuacji spełnienia przez ubezpieczonego wszystkich pozostałych przesłanek określonych w art. 4.

Możliwość uzyskania emerytury pomostowej przez osoby niespełniające warunku z art. 4 pkt 6 przewiduje natomiast art. 49 ustawy, według którego prawo to przysługuje osobie, która po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała wprawdzie pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, ale w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. Oznacza to, że art. 49 w miejsce warunku z art. 4 pkt 6 wprowadza wymaganie, aby zainteresowany spełniał w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 2009 r.) warunek posiadania, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Błędne jest zatem stanowisko wnioskodawcy, że ustawa o emeryturach pomostowych umożliwia nabycia prawa do tego świadczenia po uwzględnieniu okresu 15 lat pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Taka możliwość istnieje w jedynie w przypadku ubezpieczonych spełniających warunek wykonywania po dniu 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, ale jest ona wyłączona w stosunku do osób, które takiej pracy po wskazanej dacie nie wykonywały, a w rezultacie nie spełniają warunku określonego w art. 4 pkt 6 tej ustawy. W konsekwencji osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową, która po dniu 31 grudnia 2008 r. nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy "szczególnej" według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do tej emerytury jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować, jako pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (por. powołane wyżej wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11 i z dnia 4 września 2012 r., I UP 164/12 oraz wyrok z dnia 22 lipca 2013 r., III UK 106/12, niepublikowany).

W tej sytuacji Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżony wyrok w pełni odpowiada przepisom prawa, dlatego apelacja nie może być uwzględniona i na mocy art.385 KPC orzekł, jak w sentencji.